

իմ ազգս որմէ քաղած եմ իմ ներշնչութիւնս, եւ որ խորքէ է եղած իմ յղացութիւնս: Երկրորդը իմ ծայրն է, որ որպէս գերասանուհի՝ քաջութեամբ է զիս դէպ ի թատերական կեանք իմ հակութեանս մէջ:» Ան ըսեք է դարձեալ Հետեւեալը. «Շատ տարուելու չենք ստորադասութեան զգացումէ (inferiority complex) (1): Հայ ազնի ալ ունի իր արժանիքներն ու թաքուն կարողութիւնները: Լսօր Հայաստանի մէջ սկսած են ծիլ արձակել ցեղին տաղանդաւորները, եւ լծուած են ստեղծագործ աշխատանքի: Մեզի կը մնայ ոչ թէ քանդել քննադատողի դերին մէջ մտնել, այլ համբերութեամբ Հետեւել աղ ծարձակութիւնն եւ զործով օգնել անոր: Ճափոնացի նկարիչ ճը ինձի պատմած է սա այլաբանական պատմութիւնը. Մուհամմէտ, Պուտտա եւ Յիսուս օր ճը երեքը մէկ պարտէզ կ'իջնեն պարտէլու: Պարտէզին մէջ, ի տես փոքր սոխակի մը, Մուհամմէտ կը սպառնայ ըսելով. «Եթէ չերգես, քու գլուխդ կը կտրեմ»: Պուտտա կը յարէ. «Պիտի համբերեմ մինչեւ որ սկսիս երգել»: Եւ Յիսուս կը ծօղեմայ թաշուին ականջն ի վար փսփսալով՝ «Օգնեմ բեզդի որ երգես»: Մենք ալ պարտինք համբերութեամբ ու համակրանքով օգնել Հայաստանի մինչեւ որ անոր բերնէն թռչի երգը:»

Աւ քանի որ Ռուբէն Մամուլեանի վրայ կը խօսինք, յիշատակենք հոս առաջին մասը Փարիզի առաւելին Վ. Օգոստենիէ թերթին մէջ անցեալ սարի երեւցած կարեւոր յօդուածի մը ուր թատերական ուսու մասնագետ քննադատ Վ. Պուտտիքով Ռուբէն Մամուլեանի եւ անոր Փօրկիլին վրայ մանրամասն ու խանգալաւ դիւհաստութիւն ընելէ առաջ, Մամուլեանը ուսու արուեստի աշակերտ համարելով հանդերձ կ'ընդունէր որ անոր բուն վարպետները երկու Հայեր էին եղած, երկու հանձարող Հայեր որ թատերական ուսու նոր արուեստի կազմաւորման մէջ իսկ մեծ դեր խաղացած են. «... Թէեւ մամուլը միշտ կը յիշատակէ (Ռուբէնի) հայկական ծագումը, բայց եւ այնպէս երկտասարդ բեմադրիչի գործունէութիւնը սերտ կապուած է ուսական թատրոնի աւանդական սկզբունքներուն հետ: Կ'ար-

մէ սակայն առանձնակի շեշտել Մամուլեանի հայկական ծագումը. որովհետեւ անոր նուաճութիւնը անշուշտ կը կազմեն կատարելագործուած շարունակութիւնն ու փայլուն յաղթանակ այն ինքնուրոյն ուղղութեան զոր մտցուցին մեր ուսու թատրոնի արուեստի զարգացման մէջ նոյն ինքն հայ ազգի ներկայացուցիչները, Մարջանեանը («Ինդիլն շապիկ» խաղով) եւ Վախտանգեանը («Իշխանուհի Թարան»-ով) խաղով: Ուսանող եղած ժամանակէն, Մամուլեանը սկսած է իր աշխատանքը Վախտանգեանի «Երրորդ Սթիւտիոյ» մէջ եւ տարակույս չկայ որ ան այնտեղէն խրացուց իր ստեղծագործութեան հիմնական գաղափարները, եւ ոչ թէ Սթիւտիոյաւքիէն, ինչպէս սովորաբար կը յիշատակեն ամերիկացի քննադատները:

Քանի՞ Հայ՝ արտասահմանի մէջ՝ ծանօթ է «ուսու նոր թատերական արուեստին կազմութեան մէջ մեծ դեր կատարող Մարջանեանի մը եւ Վախտանգեանի մը վրայ: Երբ եւ իցէ ասոնց կատարած գործին վրայ ու եւ լուրջ ուսումնասիրութիւն երեւցած է՝ նոյն իսկ մեր ուսուհայ մամուլին մէջ:»

USUSԱՆԸ

Խ. Պ. ՎՍՏՏՏԵՆԸ. — Իորհրդային Հայաստանի նոր ուղղագրութիւնը (Քննադատական վորձ). — Հայերէնի բարեփոխման կէտեր: Տպարան Հնադրան, Պէյրութ, 1926: Գին՝ Սուրիա 10 դահեկան, եղիպտ. 3 և. դ., Փրանսա 2.50 ֆրանք, Ռեփրիկա 20 սենթ: Դիմել հեղինակին B. P. 165, Alep, Syrie:

ՀԱՅ ԳԻՐ, Ամսադիր Հայ Գրասիրաց Միութեան, Մարտէլ: Տարեկան բաժնեկից, Փրանսա՝ 15 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ՝ 1 տոլար: Դիմել՝ Adm. Hay Kir (M. Tashjian) 37 Rue Francis de Pressensé, Marseille:

ԳԻՐԳՐԻ ՁՈՒԹԱՐԵՆ. — Դաշնակցութեան ծաճիկան Օրբէնտադիան եւ Հայրենիքի Փրիուքան Կոմիտէն: — Պետական Հրատարակչութիւն, Երեւան, 1929: Գին՝ 20 կոպէկ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, Եղիպտոսահայ ամսագիր. Հրատարակութիւն Հայկական Միութեան: Տարեկան բաժնեկից՝ Եղիպտոս եւ Սուսան, 25 և. դ., արտասահման՝ 35 ֆրանք. 7, Rue Ramli, Le Caire, Egypte:

(1) Այսինքն մեր ցեղն արհամարհելու չենք, զայն մեծութեանց անկաւոր կարծելու չենք (ակնարկութիւն Մայրլ Արքրիկ լայուքիւնն անարգող բացազանութեանց):

ՊԱՐՄԱԿԱԶԱՅ ՏԵՐԵՑՈՅՑ, 1930, զին 1.30
տողար: Գինձը տպարան «Փարոս» Թէհրան (Պարս-
կաստան):

ՄԻՀՈՒՆ. — Շաքաթաթերթ, ազգային, գրական
և գիտական, տարեկան բաժնեդին 30 ֆր. Հաս-
ցէ՝ Rédaction «Sihoun», B. P. 718, Bey-
routh (Liban):

ՀՐԱՉՏԻԱՆ, գրական-գեղարուեստական երկամե-
սեայ Հանդէս, տարեկան բաժնեդին՝ 15 ֆրանք.
Հասցէ՝ Rédaction «Hraztan» S. Yessayan,
28, Ita Fix Dergoutie, Athènes (Grèce):

ՄՈՍՈՇ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԻՍԻՏԿ ԲԱՆԱՅՏԻՆ
ՊՈԼԻԹԵԼԻԿ կամ ՖԻՆԱՆՍԻՆ: Հատար Բ., Փիւղուլի
անդադարանցականը. — Աշխատարկոյց Գէորգ Գերպ.
Թէրգլաչեան: Տպար. Բ. Ասատուրեան որդիք,
4. Պոլիս, 1929, Գին՝ 300 դրաշ:

«ԿԱՅԱԹԵ»-Ի ՏԵՐԵԿԻՐՔԻՐ 1930 «Մասիս»
տպարան Փարիզ: Գին՝ 40 ֆր. Եւրոպա, Սուրիա,
2 տողար Բնեթիկա, Բնդլիս: Հասցէ՝ 208 bis, Rue
Lafayette, Paris.

ՇԱՐԺԱԻՄ, ազգ. քաղք. և գրական շարու-
թաթերթ, տարեկան բաժնեդին 75 ֆր., Հասցէ
Sarjum Gazetesi, B. P. 123, Istamboul
(Turquie):

ՆՈՐ ԱՐԿԱՅԱՅԱՆ, եռօրեայ լրագիր, տարեկան
բաժնաւորագրին 1 անդ. տիկ. Հասցէ՝ Rédaction
du journal *Nor Archaloy*, Str. Armeneas-
ca no. 15, Bucarest (Roumanie):

ՅՈՒՂԱՆԵՆՍ ՄԱՀՏԵՍԵԱՆ. — Յուդեր ու յոյ-
գեր. Հայերին երգեր ու կարտոններ: 1930, Մար-
տէլլ, տպարան «Լիլս», 36, Rue des Domini-
caines. զին 12 ֆրանք:

ԲԻԿԱՆԵՐԻ ԹՈՓԱԿԵԱՆ. — Այգահանդէս.
քերթուածներ 1924—1929 ապ. «Արաքս» Բ. Թ.
Alep.

ԸՆԴՆՈՐԱՅԻ ՏԵՐԵՑՈՅՑ Ա. Փ. Ազգային Հի-
ւանդանոցի, 1930 Պոլիս:

ԷՏԻՄՐ ԲՈՑ. — Ա. Յայնզը սիրք, Բ. Բե-
րնիկէ, Գ. Սեւ Կասուն: Թարգմ. Յակոբ. Գրիգոր,
Վենետիկ 1925:

ԵԹՈՎՊԵՏԱՆ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԻՐ
(քննական ուսումնասիրութիւն) Մաղ. Յակոբ-Գրի-
գորի, Վենետիկ 1927:

ՎԱՐՄԱՐ ԿՐԲԱԿԵԱՆ. — Պոզպատէ Սերմեր,
տպ. Ժ. Ներսէս, Փարիզ, 1929. զին 7 ֆրանք:

L. TERSIAN. — L'Odontechnie an-
cienne, Historique: édition médicale
N. Maloine, 27, rue de l'Ecole-de-Médecine
Paris. 1929.

ՅԵՆՈՂԱՆԵԱՆ ՍԽԱՆ ԱՐ

Յէնդուրեան սխալով ճը՝ Անահիթի վերջին
թիւին «Մոնցուածները» յօդուածին ձեջ Յակոբ ա.
ուքեալին գլուխը սպանիական վանքի ճը և ճար-
միւր ճեր Երուսաղէմի տաճարին ձեջ Հանգչող յոյց
տուած էի, մինչ Հակառակն է որ ճիշտ է: Լոյ
սխալին ճաճար ներդուրեան կը խնդրեմ արեւա-
պակ Սուրբին բարի ստուերէն:

Աւրախ եմ սակայն իմանալով որ, Հոկտեմբեր
այս օրուայ սխալանքիս, Երուսաղէմի ճեր սիրելի
Պատրիարքն ու Միաբանութիւնը բարեհաճ ուշա-
գրութիւն ճը վարձուցեր՝ եւ այն բաղձանքին վրայ
զոր յայտնած էի այդ յօդուածով և ճառարի եւ ա-
նար լիովին գոհացած առող կարգադրութիւններ
ընել:

Ա. Ձ.

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

«Անահիտ», թիւ 4. կողք. Երուսաղէս Յով-
հաննէսեան, ուղղել՝ Յարութիւնեան: Հայաստանի
արձանագործները, Ստեփան Թուրեան, ուղղել՝
Թաւեան:

Պ. Գր. Դոնչէկիւսեանի խալաղութեան հա-
մար յօդուածաշարքին ձեջ, թիւ Բ., էջ 103, Ա.
սիւնակ, տախտի եւ, ուղղել՝ պահեւ եւ. էջ 106,
Բ. սիւնակ, անկախ, ուղղել՝ անկոխ. էջ 111,
Ա. սիւնակ, պատաստութիւն, ուղղել՝ պատաստութիւն:
Թիւ Գ., էջ 106, Բ. սիւնակ, Յիսուսի, ուղղել՝
Յեսուսի: Թիւ Դ., էջ 23, Ա. սիւնակ, բաժնիք,
ուղղել՝ բաղնիք. էջ 27, Ա. սիւնակ, միջնորդներ,
ուղղել՝ միջնորդներ. էջ 27, Բ. սիւնակ, յարգամա-
կը, ուղղել՝ յարգականք:

Ներկայ թիւին Պ. Զարոյեանի վեպին ձեջ, էջ
32, Բ. սիւնակ, վարէն Սրբ տող խորամանկու-
թիւն, ուղղել՝ խորութիւն. էջ 38, Բ. սիւնակ,
վարէն տող 15 յանկարծոս, ուղղել՝ յանկա-
ծոս:

LE GÉRANT: ATOG GUÉVREK

IMPRIMERIE TURABIAN
227, BOULEVARD RASPAIL
PARIS

ՆՈՒԻՐԱՏԻՈՒԹԻՒՆՔ

Պ. Լեւոն Ջաւեան (Պեւմար) կը նուիրէ մէկ մէկ տարեկան Անահիս Պ. Մ. Թեր-փանճեանին եւ Պ. Մ. Չէթճեանին (Իւ-նիքն Սիթի), Պ. Հ. Հայաթին (Նիւարթ) և Պ. Տ. Պետրոսեանին (Ուիշաուքըն):

Պ. Մարգար Մարգարեան (Մանյեսթր) կը նուիրէ մէկ տարեկան Անահիս՝ Հալէպի Հայ գաղթականներու Բէմփի «նրթասի-րաջ» Միութեան:

Պ. Միհրդատ Թրեանքեան (Նիւ Եօրթ) կը նուիրէ մէկ տարեկան Անահիս՝ Նոր Զուգայի Հայոց Մատենադարանին:

Պ. Գասպար Տէմիրեան (Փւամար) կը նուիրէ մէկ տարեկան Անահիս՝ Պ. Բիւնադ-Յարութիւնեանի (Պենեէն, Զուիցերիա):

Պ. Մեւզան Գասպարեան (Աղեքսան-գրիա) մէկ տարեկան Անահիս կը նուիրէ Աղեքսանդրոյ «Տիգրան Երկաթ» Հայ Ե-րիւ. Միութեան:

Ս Ե Ի Ա Ն

ՀԱՅ ԼՈՐԱՅՈՅՆ ԿՕՄՊՈԶԻՏՐՆԵՐ

(XXԲ դար) էջ 156

Խմբագրեց ՈՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

Այս պատկերագրի հատորին մէջ ամ-փոփուած է Անդրկիւրացի հայ երաժշտական կենսոյ, իր տաղանդաւոր երաժշտադէտնե-րով, ինչպէս Ար. Սպենդիարեան, Ռոմ. Մե-լեքեան, Սպիրիտոս Մելիքեան, Ռփաննա Տէր Գրիգորեան, Ա. Արամեան, Նիկողոս Տիգ-րանեան, Անուշահ Տէր-Ղեւոնդեան, Սար-գիս Բարխուդարեան, Ազատ Մանուկեան, Անտոն Մայիլեան, Արմէն Տիգրանեան եւ ու-րիշներ: Այմանախի վերջը կան նոթաներ, մօտ 40 էջ:

Հայ արդի երաժշտութեան պատմութեան ծանօթանալու համար, կ'արժէ ունենալ այս զեղեցիկ ու բովանդակային հատորը:

Դիմել՝ Imprimerie arménienne, Saint - Lazare, Venise, Italie: Դիմել՝ 1 տր. կամ 25ֆր.:

“ԱՆԱՀԻՏ”Ի ԲԱԺԱՆՈՐԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Անահիս կը հրատարակուի երկու ամիսն անգամ՝ մը: Տարեկան լատենգրին է Ծո-րանաստի իւր Սուրբ Դամար, 100 ֆրանք, վեցամսեայ 60 ֆրանք, իւրաքանչիւր թի-ւը 20 ֆրանք: Օտար երկիրներու համար, մէկ անգլիական ոսկի կամ 5 տուար, վե-ցամսեայ 11 շիլլին կամ 3 տուար, իւրա-

քանչիւր թիւը՝ քսան եղիւտ. դաճեկան, կամ մէկ տուար կամ 25 ֆրանք: Բաժնե-գրիները պէտք է զրկուին ուղղակի թեր-թիւ հիմնադիր-անօրէն A. Tchobanianի, 9, rue Say, Paris, կամ պէտք է յանձ-նուին մեր գործակալներուն:

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱՆՆԵՐԸ

Մարտէյլ, Յ. Ուլուհոճեան
Լիօն, Մ. Տէր-Ահարոնեան
Վիէն, Յովհաննէս Մկրտիչեան
Հալէպ, Նշան Տէր-Պետրոսեան, Տօքթ. Օ.
Ապանճեան և Պողարեան գրատուն
Պէյրուս, Հայկ Ուղուրեան և Վահան
Ուզունեան գրատուն
Եգիպտոս եւ Սուտան, Ընդ-Հ. գործակալ, Օ.
Մահմետեան,

Գահիթ, Մասիս Զուրիկեան
Աղեքսանդրիա, Մեւզան Գասպարեան
Պոլիս, Ս. Յակոբեան գրատուն
Պրիւսէյ, Յ. Թօփուզեան
Անվերս, Օր. Մելիքէ Գօվանճեան
Միւլան, Ռ. Ճանիկեան
Յունաստան, Յ. Դարբինեան
Ֆիլիպէ, Մկրտիչ Կարապետեան
Պուրկազ, Թորոս Աւետիսեան
Նիւ Եօրթ, Մ. Պարոնեան, Ս. Շմաւոնեան,
Հ. Մամստեան
Պոսթըն, Կ. Մուշեղեան, Օրիորդ Ալիս Օտ-
ման

Լօքէնս, Ա. Մ. Ահարոնեան
Լիւն, Պ. Գասապեան
Տիբրօթ, Լեւոն Պէշկեթիւրեան
Սան-Յրանյիւք, Կ. Հ. Մալխասեան
Թրօյ, Ա. Դշոյսեան
Հելվերհիլ և Պրատֆօրտ, Գ. Չուլճեան
Րիլմընտ, Ա. Յ. Ժամկոչեան
Ուօշինիլըն, Ժաք Պալտատեան
Ֆիլատէլֆիա, Դ. Ճէլալեան, Գ. Ա. Թա-
թարեան

Փրովիտէնս, Յարութիւն Ուլուհոճեան
Ուտորը, Կարապետ Յովակիմեան
Լօս Անճէլէս, Խոսրով Էլմասեան
Սոֆիա, Տ. Մարտիրոսեան
Պաղատա, Գէորգ Մ. Գասապեան
Պուրթէշ, Յ. Ճվնուրեան
Բոնսփանճա, Յ. Տիրատուրեան
Շիքսիօ, Օննիկ Նորհատ
Ֆրէշիօ, Փօլ Գուլուճեան